

ARTYKUŁY

Zamach na życie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

DOI: 10.53024/6.2.54.2024

PIOTR KOSMATY*

STRESZCZENIE

Artykuł porusza problematykę związaną ze szczególną prawnokarną ochroną Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. W tym aspekcie analizie poddany został art. 134 Kodeksu karnego, kryminalizujący zachowanie będące zamachem na życie Prezydenta RP. Zdaniem autora opracowania myślą przewodnią tego przepisu jest przede wszystkim zapewnienie szczególnej prawnokarnej ochrony urzędowi prezydenta, który pełni kluczową rolę w zapewnieniu ładu i bezpieczeństwa w kraju. Jednym z głównych gwarantów sprawnego i niezakłóconego funkcjonowania organizmu państwowego jest Prezydent RP postrzegany nie jako konkretna osoba, a jako podmiot uosabiający majestat Rzeczypospolitej Polskiej. Zamach na osobę sprawującą urząd prezydenta może być początkiem zarówno wewnętrznej, jak i zewnętrznej destabilizacji kraju. Autor artykułu nie neguje przy tym faktu, że przepis wzmacnia także ochronę życia i zdrowia tej osoby, uznając jednak, że jest to uboczny przedmiot ochrony. Ponadto zdaniem autora ustawodawca – wzorem twórców Kodeksu karnego z 1932 r. – powinien uzupełnić komentowaną tematykę o penalizację wszelkich zachowań noszących znamiona przygotowania do zbrodni zamachu na życie Prezydenta RP. W uzupełnieniu rozważań autor odwołuje się do przedmiotu ochrony z art. 135 § 2 k.k., który penalizuje zachowania polegające na znieważeniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

* Piotr Kosmaty – doktor nauk prawnych, prokurator Prokuratury Regionalnej w Krakowie, Rzecznik Prasowy Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, Kierownik Wydawnictwa Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, stały recenzent miesięcznika „Prokuratura i Prawo”. ORCID: 0000-0002-7257-3014.

Słowa kluczowe: Prezydent RP, zamach, zbrodnia, urząd prezydenta, bezpieczeństwo wewnętrzne i zewnętrzne, życie prezydenta, przygotowanie do zamachu, destabilizacja państwa.

W trakcie historycznego rozwoju regulacje prawa karnego powszechnie zapewniały panującemu (władcy, głowie państwa) najwyższy poziom ochrony. Wynikało to z przekonania, że w ten sposób są chronione nie tylko przynależne takiemu podmiotowi osobiste dobra prawne, jak jego życie, zdrowie czy cześć, ale przede wszystkim wartości zbiorowe, które on uosabiał, takie jak państwo, ustrój, bezpieczeństwo wewnętrzne i zewnętrzne¹. Najpoważniejsze zamachy skierowane przeciwko panującym przybierały zwykle postać zabójstw, a ich następstwem było zakłócenie funkcjonowania organizacji państwowej oraz krwawe wojny domowe, jak i obce interwencje. W XX w. do najgłośniejszych zamachów, które wstrząsnęły społecznością międzynarodową, należały zabójstwa: arcyksięcia F. Ferdynanda w 1914 r. w Sarajewie, króla Jugosławii Aleksandra I Karadziordziewicia w 1934 r. w Marsylii, J.F. Kennedy'ego w 1963 r. w Dallas. Również historia naszego kraju naznaczona jest zabójstwami władców. Z rąk zamachowców życie stracili: Bezprym, najstarszy syn Bolesława Chrobrego, Mieszko Bolesławowic, Leszek I Biały, Przemysław II. W okresie Pierwszej Rzeczypospolitej jednym z najgłośniejszych był nieudany zamach na życie króla Zygmunta III przeprowadzony w 1620 r. przez M. Piekarskiego. U zarania II Rzeczypospolitej z rąk zamachowca E. Niewiadomskiego zginął prezydent G. Narutowicz. W dawnym prawie karnym zamach na panującego był traktowany jako zbrodnia obrazy majestatu *crimen laese maiestatis* i powszechnie był zaliczany do najcięższych przestępstw, zagrożonych karą śmierci². W drugiej połowie XIX w. zamachy na życie panujących były przejawem rozwijającego się terroryzmu. Społeczność międzynarodowa chcąc przeciwdziałać temu wielce szkodliwemu zjawisku przyjęła na forum Ligi Narodów w dniu 16 listopada 1937 r. w Genewie Konwencję o zapobieganiu i zwalczaniu terroryzmu³. Znalazło się w niej zobowiązanie do kryminalizacji „aktów terroryzmu”, do których art. 2 ust. 1 zaliczał umyślne zachowanie powodujące śmierć, ciężkie uszkodzenie ciała lub pozbawienie wolności: a) głów państw, osób wypełniających prerogatywy głowy państwa i ich następców; b) małżonków tych osób; c) osób pełniących funkcje publiczne lub zajmujących publiczne stanowisko, gdy czyn skierowany

¹ K. Wiak, *Ochrona Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w Kodeksie Karnym*, Teka Komisji Prawniczej PAN Oddział w Lublinie, t. XII, 2019, nr 1, s. 323.

² K. Sójka-Zielińska, *Historia prawa*, Warszawa 2006, s. 30-31.

³ Konwencja została podpisana przez 24 państwa, jednak nigdy nie weszła w życie. Ratyfikowały ją tylko Indie.

był przeciwko nim w związku z ich pozycją publiczną. Międzynarodową ochronę głowy państwa zapewnia Konwencja ONZ o zapobieganiu przestępstwom i karaniu sprawców przestępstw przeciwko osobom korzystającym z ochrony międzynarodowej, w tym przeciwko dyplomatom, sporządzona dnia 14 grudnia 1973 r. w Nowym Jorku⁴. Jej przepisy mają zastosowanie wobec czynów skierowanych przeciwko szczególnej kategorii „osób korzystających z ochrony międzynarodowej”, do której zaliczono m.in. głowę państwa, w tym każdego członka organu kolegiального pełniącego, zgodnie z konstytucją danego państwa, funkcję głowy państwa, szefa rządu lub ministra spraw zagranicznych wówczas, gdy taka osoba znajduje się w obcym państwie, jak również towarzyszących jej członków rodziny (art. 1 ust. 1 lit. a). Kluczową normą Konwencji Nowojorskiej jest zawarte w art. 2 ust. 1 zobowiązanie państw do kryminalizacji czynów określonych jako umyślne dokonanie: zabójstwa, uprowadzenia lub innej napaści na osobę albo wolność osoby korzystającej z ochrony międzynarodowej. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 r. rozpoczęto prace nad stworzeniem optymalnego modelu ochrony prawnokarnej Prezydenta RP, który stał na czele odradzającego się państwa. Według W. Makowskiego ochrona Prezydenta Rzeczypospolitej powinna realizować postulat „traktowania osoby Prezydenta, jako widomego wyrazu organizacji państwowej i zabezpieczać mu najszerszą ochronę w tym zakresie. Przedmiotem przestępstwa zatem i w tym wypadku musi być Rzeczpospolita, dotknięta w osobie człowieka, powołanego do jej symbolizowania”⁵. Twórcy Kodeksu karnego z 1932 r.⁶ konstruując model ochrony Prezydenta przyjęli za fundament wskazane założenie. Przestępstwa przeciwko Prezydentowi Rzeczypospolitej zostały zawarte w rozdziale XVII „Zbrodnie stanu”. Zgodnie z art. 94 § 1 k.k. z 1932 r. targnięcie się na życie lub zdrowie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej podlegało karze więzienia na czas nie krótszy od lat 10 lub dożywotnio albo karze śmierci. Kto usiłował usunąć Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej lub zagarnąć jego władzę, albo wyrzucić wpływ na jego czynności przemocą lub groźbą bezprawną, podlegał w myśl § 2 karze więzienia na czas nie krótszy od lat 10 lub dożywotnio. Na podstawie art. 94 k.k. z 1932 r. Prezydent był chroniony nie jako najwyższy funkcjonariusz państwowy, ale ochronie podlegała Rzeczpospolita. L. Peiper uważał, że „ustawodawca w ochronie osoby i władzy Prezydenta R.P. chronić pragnie Państwo samo”⁷. Po II wojnie światowej art. 94 k.k. z 1932 r. był stosowany aż

⁴ Dz.U. z 1983 r. Nr 37, poz. 168.

⁵ W. Makowski, *Zbrodnie Stanu*, Warszawa 1924, s. 9.

⁶ Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 lipca 1932 r. – Kodeks karny, Dz.U. Nr 60, poz. 571.

⁷ L. Peiper, *Komentarz do Kodeksu karnego, Prawa o wykroczeniach, Przepisów wprowadzających obie te ustawy*, Kraków 1936, s. 222.

do likwidacji urzędu prezydenta mocą Konstytucji PRL z dnia 22 lipca 1952 r.⁸ Wprowadzono wówczas kolegialny urząd – Radę Państwa, wzorowany na rozwiązaniach przyjętych w Związku Radzieckim. Przedwojenne regulacje zostały zastąpione przepisami wyrażającymi radziecką koncepcję „przestępstw kontrrewolucyjnych”, które miały zapewnić ochronę funkcjonariuszom, tzw. władzy ludowej⁹. Kodeks karny z 1969 r.¹⁰ wprowadził do przestrzeni prawnej art. 126 § 1, który penalizował gwałtowny zamach na życie funkcjonariusza publicznego lub działacza politycznego, popełniony „w celu wrogim Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej”. Uchwalony w 1997 r. Kodeks karny¹¹ powrócił do modelu ochrony urzędu Prezydenta wypracowanego w okresie międzywojennym. P. Kardas podkreślił, że wprowadzony art. 134 k.k. stanowi nawiązanie do konstrukcji przestępstwa targnięcia się na życie lub zdrowie Prezydenta określonego w art. 94 § 1 k.k. z 1932 r., a więc jest kontynuacją tradycji polskiego ustawodawstwa karnego, przyznającego szczególną ochronę osobie pełniącej ów urząd¹². Znajdujący się w rozdziale XVII grupującym przestępstwa przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej art. 134 k.k. stanowi, że „Kto dopuszcza się zamachu na życie Prezydenta Rzeczypospolitej podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 12, karze 25 lat pozbawienia wolności albo karze dożywotniego pozbawienia wolności”. W doktrynie zwrócono uwagę, że art. 94 § 1 k.k. z 1932 r. zaliczany był do zbrodni stanu, wśród których lokowano go na miejscu drugim, podczas gdy aktualnie obowiązujący art. 134 k.k. umiejscowiony jest na ósmym. Wobec powyższego zaproponowano, aby art. 134 k.k. znalazł się wzorem k.k. z 1932 r. przed innymi przepisami przewidującymi karnoprawną ochronę innych konstytucyjnych organów państwowych¹³. Należy w tej kwestii podzielić stanowisko R. Krajewskiego, który uważa, że zmiana taka nie jest konieczna, a wręcz mogłaby być odczytana jako nieuzasadniona, zwłaszcza przez przeciwników politycznych aktualnie urzędującego w momencie prac legislacyjnych Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, co nie byłoby z korzyścią dla majestatu urzędu. Ponadto autor ten słusznie przypomina, że pozycja ustrojowa i faktyczna Prezydenta w okresie II Rzeczypospolitej była inna niż ma to miejsce obecnie¹⁴.

Pomimo że w literaturze przedmiotu często wskazuje się na nieco inne dobra chronione przez normę zakodowaną w treści art. 134 k.k. uznać należy, że na

⁸ Dz.U. Nr 33, poz. 232.

⁹ K. Wiak, *op. cit.*, s. 328.

¹⁰ Ustawa z 19 kwietnia 1969 r. – Kodeks karny, Dz.U. Nr 13, poz. 94.

¹¹ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, Dz.U. z 2018 r. poz. 1600, ze zm.

¹² P. Kardas, *Przestępstwa przeciwko Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej*, [w:] *Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz do art. 117-277 k.k.*, A. Zoll (red.), Warszawa 2013, s. 164-165.

¹³ J. Wojciechowska, *Przestępstwa przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej*, [w:] *Kodeks karny. Komentarz do artykułów 117-221*, A. Wąsek, R. Zawłocki (red.), Warszawa 2010, s. 89-90.

¹⁴ R. Krajewski, *Przestępstwo zamachu na życie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej*, [w:] *Prawne i gospodarcze podstawy bezpieczeństwa*, S. Kamosiński, T. Kuczur, J. Laskowska (red.), Bydgoszcz 2015, s. 16.

pierwszy plan wysuwa się szczególnie prawnokarna ochrona Prezydenta będącego przedstawicielem majestatu Rzeczypospolitej. Zatem na podstawie omawianego przepisu ochronie podlega nie tyle osoba piastująca urząd Prezydenta, ile sam urząd Prezydenta jako najwyższego przedstawiciela Rzeczypospolitej, personifikowanego przez osobę aktualnie sprawującą tę funkcję. L. Peiper słusznie wywodził, że „funkcje Prezydenta RP są tak doniosłe, a zarazem tak rozległe (na zewnątrz i wewnątrz), że zamach na jego osobę i władzę godzi w całe życie państwowe i w godność Państwa na zewnątrz”¹⁵. Według J. Makarewicza ochronie podlegały „najżywotniejsze interesy Państwa, narażone na szwank w wypadku gwałtownej przerwy w urzędowaniu «czynnika nadrzędnego»”¹⁶. Według N. Kłaczyńskiej głównym dobrem chronionym przez art. 134 k.k. jest życie Prezydenta¹⁷. P. Kardas przekonuje, że głównym przedmiotem ochrony przez omawiany przepis jest bezpieczeństwo Rzeczypospolitej Polskiej, zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne, którego jednym z podstawowych gwarantów jest Prezydent RP¹⁸. Tego samego zdania jest A. Michalska-Warias, według której przedmiotem ochrony jest przede wszystkim bezpieczeństwo wewnętrzne i zewnętrzne państwa, gdyż zamach na głowę państwa stanowiłby poważne zagrożenie dla funkcjonowania organizmu państwowego¹⁹. Zdaniem J. Kuleszy nie jest odrębnym przedmiotem ochrony bezpieczeństwo wewnętrzne i zewnętrzne państwa, gdyż uznając je za dobro chronione przez art. 134 k.k. trzeba by za dobra takie uznać także i inne dobra wymienione w art. 126 ust. 2 ustawy zasadniczej, a ponadto jest tak, że w precyzyjny sposób określa ona w art. 131 okoliczności przejęcia przez Marszałka Sejmu obowiązków głowy państwa, co powoduje wypełnienie powstałej luki, a w konsekwencji brak jest zagrożenia bezpieczeństwa kraju²⁰. R.A. Stefański uważa, że przedmiotem ochrony jest życie Prezydenta Rzeczypospolitej jako najwyższego jej przedstawiciela, ale nie jako osoby, lecz przede wszystkim jako piastującego najważniejszy urząd w państwie. Zamach na życie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej stwarza zagrożenie dla bezpieczeństwa państwa²¹. Według M. Budyn-Kulik, głównym przedmiotem ochrony jest niezakłócone funkcjonowanie i konstytucyjny ustrój Rzeczypospolitej Polskiej, zaś ubocznym życie i zdrowie człowieka pełniącego rolę

¹⁵ L. Peiper, *op. cit.*, s. 227.

¹⁶ J. Makarewicz, *Kodeks karny z komentarzem*, Lwów 1938, s. 307.

¹⁷ N. Kłaczyńska, *Komentarz do art. 134 Kodeksu karnego*, 2014, SIP Lex.

¹⁸ P. Kardas, *Przestępstwa przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej*, [w:] *Kodeks karny. Część szczególna. Tom II. Komentarz do art. 117-211a*, W. Wróbel, A. Zoll (red.), Warszawa 2017, s. 177.

¹⁹ A. Michalska-Warias, *Przestępstwa przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej*, [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, T. Bojarski (red.), Warszawa 2012, s. 309.

²⁰ J. Kulesza, *Przestępstwa przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej*, [w:] *Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz do art. 117-221*, M. Królikowski, R. Zawłocki (red.), Warszawa 2013, s. 106.

²¹ R.A. Stefański, *Prawo karne materialne. Część szczególna*. Warszawa 2009, s. 72.

głowy państwa²². Zdaniem K. Wiaka dobrem chronionym w art. 134 k.k. jest urząd prezydenta RP jako najwyższego przedstawiciela Rzeczypospolitej Polskiej i gwaranta władzy państwowej. Dodatkowo przepis zapewnia ochronę życia osoby aktualnie sprawującej tę funkcję, która jest wyraźnie wzmocniona w stosunku do wynikającej z treści art. 148 k.k.²³. Każde ze wskazanych powyżej dóbr prawnych składa się na przedmiot ochrony normy, która jest zakodowana w art. 134 k.k. Wydaje się, że myślą przewodnią tego przepisu jest przede wszystkim zapewnienie szczególnej prawnokarnej ochrony urzędowi Prezydenta, który pełni kluczową rolę w zapewnieniu ładu i bezpieczeństwa w kraju. Jednym z głównych gwarantów sprawnego i niezakłóconego funkcjonowania organizmu państwowego jest Prezydent postrzegany nie jako konkretna osoba, a jako podmiot uosabiający majestat Rzeczypospolitej. Zamach na osobę sprawującą funkcję Prezydenta może być początkiem destabilizacji kraju, również na arenie międzynarodowej. Nie negując faktu, że przepis wzmocnia także ochronę życia i zdrowia tej osoby, uznać jednak należy, że jest to uboczny przedmiot ochrony. Analizując przedmiot ochrony z art. 134 k.k. nie sposób pominąć normę zakodowaną w art. 135 § 2 k.k., który penalizuje publiczne znieważanie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Przepis ten chroni godność Prezydenta jako osoby, która zgodnie z art. 126 i art. 133 Konstytucji piastuje najwyższy urząd w państwie i jest gwarantem ciągłości władzy państwowej, a także reprezentuje Rzeczpospolitą Polską na zewnątrz²⁴. Zdaniem J. Wojciechowskiej głównym przedmiotem ochrony, o której stanowi art. 135 k.k. jest bezpieczeństwo Rzeczypospolitej Polskiej, ponieważ z doświadczeń historycznych wynika, że zamach, czynna napaść, a także znieważenie Prezydenta stwarza bezpośrednie zagrożenie destabilizacji państwa²⁵. Usytuowanie zniewagi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wśród przestępstw przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej podyktowane jest zapewne jego pozycją ustrojową. W obecnie obowiązującym ustroju Prezydent odgrywa podwójną rolę. Po pierwsze, symbolizuje państwo jako jego głowa, czyli najbardziej eksponowany reprezentant, zarówno w stosunkach międzynarodowych, jak i wewnątrz, czyli wobec obywateli. Naruszenie godności Prezydenta RP może być kwalifikowane na podstawie różnych przepisów, w zależności od okoliczności konkretnego przypadku. Gdy zniewaga została

²² M. Budyn-Kulik, *Przestępstwa przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej*, [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, M. Mozgawa (red.), Warszawa 2012, s. 322.

²³ K. Wiak, *Przestępstwa przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej*, [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, A. Grześkowiak, K. Wiak (red.), Warszawa 2019, s. 847.

²⁴ A. Michalska-Warias, [w:] T. Bojarski, A. Michalska-Warias, J. Piórkowska-Flieger, M. Szwarzczyk, *Kodeks karny. Komentarz*, T. Bojarski (red.), Warszawa 2012, s. 310.

²⁵ J. Wojciechowska, [w:] M. Flemming, M. Królikowski, B. Michalski, W. Radecki, R.A. Stefański, J. Warylewski, J. Wojciechowska, A. Wąsek, J. Wojciechowski, *Kodeks karny. Część szczególna, t. I*, A. Wąsek, R. Zawłocki (red.), Warszawa 2010, s. 91.

popelniona publicznie, sprawca tego czynu poniesie odpowiedzialność karną na podstawie art. 135 § 2 k.k. Przepis ten, inaczej niż art. 226 § 1 k.k. nie wymaga, aby sprawca dopuścił się zniewagi podczas i w związku z pełnieniem obowiązków służbowych przez Prezydenta RP. Z próbą oceny wpływu tej normy na wolność słowa zmierzył się Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 6.07.2011 r.²⁶, w którym odpowiadał na wątpliwości Sądu Okręgowego w Gdańsku, czy możliwość trafienia do więzienia na 3 lata za znieważenie głowy państwa narusza prawo obywateli do wolności słowa i debaty politycznej. Trybunał Konstytucyjny nie podzielił obaw gdańskiego sądu uznając, że art. 135 § 2 k.k. jest zgodny z Konstytucją oraz nie narusza przepisów zawartych w umowach międzynarodowych, których Polska jest stroną. Uznał on, że art. 135 § 2 k.k. jest zgodny z art. 54 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. Uzasadniając swoje stanowisko sędziowie przyjęli, że przedmiotem ochrony tego przepisu są nie tylko godność i dobre imię Prezydenta, lecz przede wszystkim powaga i niezakłócone funkcjonowanie tego organu państwa, porządek publiczny, a w niektórych sytuacjach także bezpieczeństwo Rzeczypospolitej. Omawiana regulacja nawiązuje do tradycji zapoczątkowanej w Polsce międzywojennej, gdzie przestępstwo znieważenia Prezydenta RP przewidziane było w art. 125 § 2 k.k. z 1932 r. Typ czynu zabronionego, o którym mowa w art. 135 § 2 k.k. stanowi *lex specialis* do przestępstwa przewidzianego w art. 226 § 3 k.k. dotyczącego publicznego znieważenia konstytucyjnego organu Rzeczypospolitej Polskiej. Art. 135 § 2 k.k. chroni cześć i godność należną Prezydentowi RP, która stanowi tzw. dodatkowy przedmiot ochrony²⁷. Chodzi tutaj o godność i cześć Prezydenta, jako przedstawiciela państwa, a nie jako człowieka prywatnego. Omawiana norma kryminalizuje tylko znieważenie Prezydenta RP, pozostawiając poza zakresem jej działania zachowania polegające na zniesławieniu. Oznacza to, że zniesławiony Prezydent musi szukać ochrony w art. 212 k.k. W wyroku z 6.06.2011 r. Sąd Apelacyjny w Lublinie²⁸ stwierdził, że „dla oceny, czy określone zachowanie stanowi zniewagę, istotne znaczenie ma obiektywna ocena tego zachowania, rozważenie jego społecznego odbioru przez pryzmat generalnie akceptowanych norm obyczajowych”. Znieważenie Prezydenta może nastąpić poprzez lżenie, upokarzanie lub wyrażanie pogardy słownie lub w inny sposób, w tym w piśmie, karykaturze lub nawet inscenizacji. Znieważyc można również wizerunkiem lub gestem. Może ono przybrać również formę ostentacyjnego podarcia lub podeptania dokumentu wystawionego przez Prezydenta, jaki i pisma przesłanego do Kancelarii Prezydenta. Warto dodać, że zachowania – niegdyś określane jako znieważające – dziś mogą być postrzegane

²⁶ Wyrok TK z 6.07.2011 r., P 12/09, OTK ZU 2011/A, nr 6, poz. 51.

²⁷ Wyrok SN z 27.01.1998 r., V KRN 366/97, OSNPG 1988, nr 8-9, poz. 76.

²⁸ Wyrok SA w Lublinie z 6.06. 2011 r., II AKa 91/11, LEX nr 895936.

zupełnie zwyczajnie. Na gruncie k.k. z 1932 r. W. Makowski wskazywał przykładowo, że znieważenie może mieć postać „pokazywania komuś języka, figi, długiego nosa, nieprzyzwoitych części ciała”²⁹. W tym kontekście warto przypomnieć o głośnej kilka lat temu sprawie znieważenia głowy państwa przez Roberta F., autora strony antykomor.pl, na której znajdowały się m.in. gry polegające na strzelaniu do wizerunku Prezydenta. Sprawa ostatecznie została umorzona wobec stwierdzenia przez Sąd Apelacyjny w Łodzi znikomej społecznej szkodliwości czynu. Warunkiem odpowiedzialności sprawcy jest to, aby jego zachowanie miało charakter publiczny, a więc z reguły było dokonywane w miejscu ogólnie dostępnym dla nieokreślonej liczby osób. Publiczne zachowanie sprawcy ma miejsce nie tylko wówczas, gdy jego treść dociera do tych osób, lecz także wtedy gdy miejsce lub sposób działania stwarzały taką możliwość. Jednak miejsca publicznego nie można utożsamiać z publicznym sposobem działania, gdyż zachowanie, którego dopuszcza się sprawca, nie zawsze musi mieć charakter publiczny. Zatem publiczny sposób zachowania się sprawcy oznacza jego dostępność dla bliżej nieokreślonego kręgu osób bez względu na to, czy dzieje się to w miejscu publicznym. Przepięstwo znieważenia Prezydenta RP ma charakter powszechny, co oznacza, że jego sprawcą może być każdy podmiot zdolny do poniesienia odpowiedzialności karnej. Art. 135 k.k. nie chroni osoby wykonującej obowiązki Prezydenta RP. Osoba taka, mimo że realizuje funkcje ustrojowe państwa określone w Konstytucji nie staje się w związku z tym Prezydentem w sensie podmiotowym. Zatem publiczna zniewaga zastępczego Prezydenta RP Marszałka Sejmu lub Senatu nie będzie przestępstwem z art. 135 § 2 k.k., lecz zrealizuje znamiona typu czynu zabronionego określonego w art. 226 § 3 k.k. Ochrona Prezydenta nie jest związana z czasem wypełniania przez niego obowiązków lub działalnością mającą związek z tymi obowiązkami. Znieważenie Prezydenta nastąpi niezależnie od miejsca, czasu oraz okoliczności jego popełnienia. Podstawowymi przepisami obowiązującej Konstytucji RP, które regulują pozycję ustrojową Prezydenta RP są art. 10 ust. 2 oraz art. 126. W świetle art. 10 ust. 2 Prezydent jest jednym z organów dwuczłonowej egzekutywy, w skład której, obok niego wchodzi także Rada Ministrów. Natomiast art. 126 uznaje Prezydenta za najwyższego przedstawiciela Polski oraz gwaranta ciągłości władzy państwowej. Powierza mu również obowiązek czuwania nad przestrzeganiem Konstytucji RP, stanie na straży suwerenności i bezpieczeństwa państwa, a także nienaruszalności i niepodzielności jego terytorium. Prezydent RP jest najwyższym przedstawicielem państwa polskiego zarówno w stosunkach zewnętrznych, jak i wewnętrznych. Reprezentowanie naszego kraju ma miejsce nawet

²⁹ W. Makowski, *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 1933, s. 580.

wówczas, gdy Prezydent RP nie podejmuje żadnych aktów publicznych. Uznanie Prezydenta RP za gwaranta ciągłości władzy państwowej wyraża jego aktywną rolę w systemie ustrojowym. Przytoczone na wstępie rozważań przykłady z historii przekonują, że zamach na życie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej może mieć miejsce. Dlatego dobrze się stało, że ustawodawca wprowadził do porządku prawnego przepis karny opatrzony wysoką sankcją, który ukonstytuował szczególną ochronę urzędu prezydenckiego, a co za tym idzie znacząco wzmocnił bezpieczeństwo państwa. Art. 134 k.k. nie chroni osoby wykonującej obowiązki Prezydenta RP pomimo, że realizuje ona funkcje ustrojowe głowy państwa określone w art. 126 ust. 1 i 2 Konstytucji. W tym wypadku oczywistym jest, że Marszałek Sejmu lub Senatu w związku z wykonywaniem określonych funkcji przewidzianych przez ustawę zasadniczą nie staje się Prezydentem. Dlatego zamach na życie osoby zastępującej Prezydenta RP nie podlega prawnokarnemu wartościowaniu z art. 134 k.k. Poza zakresem tej normy pozostają również dobra prawne byłego Prezydenta, Prezydenta – elekta, do objęcia przez niego urzędu po złożeniu przysięgi wobec Zgromadzenia Narodowego (art. 130 Konstytucji RP). Czynność sprawcza opisana w art. 134 k.k. jest precyzyjnie określona i polega na dopuszczeniu się zamachu na życie Prezydenta Rzeczypospolitej, co oznacza zachowanie prowadzące do pozabawienia życia osoby sprawującej ten urząd. Zamachem będzie każde zachowanie, chociażby było nieskuteczne. Zatem usiłowanie zabójstwa głowy państwa traktowane jest jako swego rodzaju przestępstwo dokonane³⁰. Z konstrukcji komentowanego przepisu wynika, że przestępstwo stanowi *sui generis* usiłowanie zabójstwa. Podobnie jak wobec ogólnej postaci stadialnej usiłowania z art. 13 § 1 k.k., wymagać należy, aby sprawca spowodował wystąpienie realnego zagrożenia dla dobra chronionego, czyli w tym przypadku podjął działania zmierzające bezpośrednio do zabójstwa Prezydenta. Zgodnie z zasadą jednolitej wykładni pojęć występujących w różnych przepisach tego samego aktu prawnego termin „zamach” należy interpretować, tak samo jak rozumie się go na gruncie art. 25 k.k., statuującego instytucję obrony koniecznej. We wskazanym artykule znamię zamachu pojawia się pięć razy. Zamach interpretowany w ramach obrony koniecznej oznacza każde zachowanie człowieka stwarzające obiektywne niebezpieczeństwo dla dobra chronionego. Musi on być rzeczywisty, bezprawny i bezpośredni. Zamach, jak wskazano musi być bezprawny, ale nie musi być przestępny, co oznacza, że jego autorem może być osoba, która nie ma zdolności do zawinienia. Na gruncie omawianego przepisu zamachem będzie każde zachowanie sprawcy, które stanowi zagrożenie dla życia Prezydenta RP, mogące przybierać postać działania, jak i zaniechania.

³⁰ M. Bojarski, *Przestępstwa przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej*, [w:] *Prawo karne materialne. Część ogólna i szczególna*, M. Bojarski (red.), Warszawa 2012, s. 483.

Pamiętać należy, że przy zaniechaniu musi istnieć podstawa prawna obligująca do działania. Przykładem zamachu na życie Prezydenta RP dokonanego w formie zaniechania będzie odmowa udzielenia właściwej pomocy medycznej ze strony lekarza. W doktrynie przeważa pogląd według którego istotę zamachu stanowi użycie przemocy³¹. Nie musi to być zamach „gwałtowny”, o jakim traktował art. 126 § 1 k.k. z 1969 r., a obecnie stanowi art. 140 § 1 k.k. Nie należy zatem wymagać, aby było to działanie natychmiastowe, połączone z posłużeniem się szybko działającego środka, jak np. broń palna, materiał wybuchowy, nóż czy inne niebezpieczne narzędzie. Znamiona czynu zabronionego z art. 134 k.k. realizuje również posłużenie się np. środkiem radioaktywnym lub trucizną. Z treści przepisu wynika, że dla dokonania przestępstwa nie jest konieczne spowodowanie śmierci Prezydenta RP. Ma ono zatem charakter formalny i dokonane jest w chwili podjęcia przez sprawcę czynności dających się kwalifikować jako zamach na życie Prezydenta RP, niezależnie od tego, czy zamach okaże się skuteczny. W świetle art. 134 k.k. istotnym będzie jedynie zamach skierowany przeciwko życiu Prezydenta RP. W ten sposób ustawodawca dokonał rozróżnienia „zamachu” z analizowanego przepisu od „czynnej napaści na Prezydenta RP”, ujętej w art. 135 § 1 k.k. Rację ma P. Kardas, który uważa, że zamachem będzie zachowanie zmierzające do naruszenia dobra, jakim jest życie Prezydenta RP, natomiast czynną napaścią takie zachowanie, które zmierza m.in. do spowodowania ciężkiego uszczerbku na zdrowiu lub naruszenia czynności narządu ciała, a więc skierowane przeciwko innemu dobru prawnemu. Odmienność tych zachowań przejawia się w różnicy dotyczącej stopnia ich intensywności³². Należy podzielić uwagi krytyczne S. Hoca, który postuluje uzupełnienie regulacji art. 134 k.k. przepisem wprowadzającym karalność przygotowania do zamachu na życie Prezydenta RP³³. Przygotowanie jako forma stadialna przestępstwa, stosownie do dyspozycji art. 16 § 2 k.k., jest karalne tylko wtedy, gdy ustawa tak stanowi. Według G. Górki za penalizacją przygotowania do zamachu na życie Prezydenta przemawia stopień społecznej szkodliwości tej zbrodni oraz tradycja prawna II Rzeczypospolitej³⁴. Wskazać należy, że w przypadku spisku (art. 127 k.k.) oraz zamachu stanu (art. 128 k.k.) ustawodawca zdecydował się na kryminalizację czynności przygotowujących popełnienie tych zbrodni przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej. Nie widzę racjonalnego powodu, który skłonił ustawodawcę do rezygnacji z takiego ruchu w przypadku zbrodni zamachu

³¹ A. Krukowski, *Zdrada dyplomatyczna*, [w:] *System Prawa Karnego*, t. 4, cz. 1, Ossolineum 1985, s. 71.

³² P. Kardas, *Przestępstwa przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej*, [w:] *Kodeks karny. Część szczególna. Tom II. Komentarz do art. 117-211a*, W. Wróbel, A. Zoll (red.), Warszawa 2017, s. 179.

³³ S. Hoc, *Przestępstwa przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej – ocena regulacji prawnej i propozycja zmian*, [w:] T. Bojarski, K. Nazar, A. Nowosad, M. Szwarczyk (red.), Lublin 2006, s. 127.

³⁴ G. Górka, *Prawnokarna ochrona Prezydenta Rzeczypospolitej*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2014, nr 3, s. 52.

na Prezydenta RP. Skoro obecny model ochrony głowy państwa odwołuje się wprost do dorobku przedwojennej doktryny prawa karnego, to tym bardziej *de lege ferenda* należy wprowadzić przepis penalizujący czynności przygotowawcze do przestępstwa z art. 134 k.k. W kodeksie karnym z 1932 r. kryminalizowane były zachowania podjęte na przedpolu zamachów na osobę Prezydenta, tj. czynienie przygotowań do targnięcia się na życie lub zdrowie Prezydenta RP (art. 96) oraz wejście w porozumienie z innymi osobami w celu popełnienia tej zbrodni (art. 97). Przestępstwa te były zagrożone surowszą karą, gdy sprawca porozumiewał się z osobą działającą w interesie obcego państwa lub organizacji międzynarodowej albo gromadził środki walki orężnej (art. 98). Reasumując stwierdzić należy, że karalność przygotowania zamachu na życie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej byłaby pożądana i wprowadziłaby szerszą ochronę głowy państwa, w tym również w odniesieniu do przestępstwa zabójstwa, w przypadku którego przygotowanie pozostaje bezkarne. W przypadku czynienia przygotowań do pozbawienia Prezydenta RP życia przyszły zamachowiec stwarza stan zagrożenia dla głowy państwa. Nawet jeżeli niebezpieczeństwo to może być jeszcze odległe, to stwarzanie takich warunków obiektywnie przybliża i ułatwia realizację zamierzonego zamachu. W przypadku tak poważnego przestępstwa jakim jest zamach na życie najwyższego przedstawiciela majestatu Rzeczypospolitej przygotowania przyjmą najczęściej postać działań wieloosobowych w ramach których sprawca wchodzi w porozumienie z innymi osobami. Paleta możliwych do wyobrażenia działań przygotowawczych jest właściwie nieograniczona. Może zaczynać się od sporządzania planów, rozpoznania terenu, poprzez zakup narzędzi zbrodni, aż po przygotowanie ewakuacji z miejsca zdarzenia. Analizowane przestępstwo ma charakter powszechny, co oznacza, że jego sprawcą może być każdy zdatny podmiot odpowiedzialności karnej – obywatel polski, cudzoziemiec, jaki i bezpaństwowiec. Podkreślić należy, że odpowiedzialności karnej za zamach na Prezydenta RP może podlegać również nieletni, który ukończył 15 lat. Wynika to wprost z art. 10 § 2 k.k., gdzie enumeratywnie wskazano przestępstwa, za które mogą na zasadach określonych w Kodeksie karnym odpowiadać nieletni. Wśród tych przestępstw na pierwszym miejscu wymieniona została zbrodnia zamachu na życie Prezydenta RP. Zamach ten może mieć miejsce zarówno w Polsce, jak i za granicą. W tym drugim przypadku może być zastosowana zasada ochronna bezwzględna, wynikająca z art. 112 k.k. Stosownie do niej niezależnie od przepisów obowiązujących w miejscu popełnienia czynu zabronionego ustawę karną polską stosuje się do obywatela polskiego oraz cudzoziemca w razie popełnienia między innymi przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu wewnętrznemu lub zewnętrznemu Rzeczypospolitej Polskiej, jak też polskim urzędom lub funkcjonariuszom publicznym. Ponoszenie odpowiedzialności karnej

z art. 134 k.k. jest niezależne od pobudek oraz motywów działania sprawcy. W grę może wchodzić nienawiść do Prezydenta, chęć zemsty na nim, jak również zamiar destabilizacji państwa przy indyferentnym stosunku do osoby piastującej urząd prezydencki. W tym miejscu warto przypomnieć, że w przeszłości zwolennicy ideologii oświeceniowej nie tylko kwestionowali boskie pochodzenie władzy, ale zwracali również uwagę na szlachetność motywacji i brak egoizmu u inspirowanych politycznie sprawców dopuszczających się zabójstw „tyranów”. Doprowadziło to do usprawiedliwienia takich czynów i przyznania ich sprawcom uprzywilejowanego statusu prawnego. W pierwszej połowie XIX w. w Europie Zachodniej ukształtowała się praktyka udzielania schronienia i niewydawania sprawców oskarżanych we własnych krajach o popełnienie przestępstwa politycznego. Pierwszym państwem, które przyjęło ustawę zakazującą ekstradycji przestępców politycznych była Belgia (1833 r.), po czym stopniowo rozwiązania takie wprowadzały kolejne państwa. Odnosząc się do znamion strony podmiotowej przestępstwa z art. 134 k.k. należy podzielić poglądy głoszące, że można je popełnić tylko umyślnie, zarówno w postaci zamiaru bezpośredniego, jak i ewentualnego. Za takim rozwiązaniem opowiadają się m.in. J. Wojciechowska³⁵, K. Wiak³⁶, R. Góral³⁷. Z kolei A. Marek³⁸ oraz S. Hoc³⁹ uważają, że omawiane przestępstwo może być popełnione jedynie w zamiarze bezpośrednim. Przyjęcie tego stanowiska w sposób nieuzasadniony zawęziłoby ochronę głowy państwa. Można sobie bowiem wyobrazić sytuację, gdy lekarz nie podaje Prezydentowi właściwego lekarstwa, godząc się na to, że może dojść do jego zgonu. Art. 134 k.k. może pozostawać w zbiegu kumulatywnym z art. 148 k.k. oraz przepisami typizującymi przestępstwa przeciwko zdrowiu, tj. art. 156 § 1 i art. 157 § 1 i 2 k.k. Przeciwności zaistnienia kumulatywnego zbiegu pomiędzy przepisami art. 134 i art. 148 k.k. wypowiedział się R. Krajewski. Zdaniem tego komentatora przemawia za tym przede wszystkim to, że gdyby przyjąć konstrukcję takiego zbiegu, to art. 134 k.k. miałby samodzielny byt jedynie w przypadkach nieskutecznych zamachów na życie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Innymi słowy, zamach, o którym mowa w tym przepisie, musiałby być rozumiany jedynie jako usiłowanie pozbawienia życia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, co nie byłoby zasadne, gdyż przeczyłoby to jego *ratio legis*, jak też szeroko pojmowanemu przedmiotowi jego ochrony⁴⁰. Warto jeszcze odnotować pogląd wg którego może dojść do kumulatywnego zbiegu art. 134

³⁵ J. Wojciechowska, *Przestępstwa przeciwko...*, s. 107.

³⁶ K. Wiak, *Przestępstwa przeciwko...*, s. 848.

³⁷ R. Góral, *Kodeks karny. Praktyczny komentarz*, Warszawa 2007, s. 256.

³⁸ A. Marek, *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2010, s. 351.

³⁹ S. Hoc, *Przestępstwa przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej*, [w:] *Prawo karne. Część ogólna, szczególna i wojskowa*, pod red. T. Dukiet-Nagórskiej, Warszawa 2012, s. 297.

⁴⁰ R. Krajewski, *Przestępstwo zamachu...*, s. 21.

z art. 155 k.k. w przypadku, gdyby sprawca zamachu na życie Prezydenta RP nie-umyślnie spowodował śmierć innej osoby⁴¹. Urząd Prezydenta Rzeczypospolitej, jak również osoba go sprawująca powinni korzystać ze szczególnej ochrony prawa karnego. To właśnie prawnokarny obszar obowiązującego w Polsce systemu prawa może odegrać najważniejszą rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa Prezydentowi, a w konsekwencji całemu krajowi. Nie może bowiem ulegać wątpliwości, że udany zamach na osobę urzędującego w danym okresie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej może być początkiem destabilizacji państwa i trudnych do przewidzenia konsekwencji tego stanu rzeczy.

BIBLIOGRAFIA

Literatura

- Bojarski M., *Przestępstwa przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej*, [w:] *Prawo karne materialne. Część ogólna i szczególna*, pod red. Bojarskiego, Warszawa 2012.
- Budyn-Kulik M., *Przestępstwa przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej*, [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, Mozgawa M. (red.), Warszawa 2012.
- Góral R., *Kodeks karny. Praktyczny komentarz*, Warszawa 2007.
- Górka G., *Prawnokarna ochrona Prezydenta Rzeczypospolitej*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2014, nr 3.
- Hoc S., *Przestępstwa przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej – ocena regulacji prawnej i propozycja zmian*, [w:] Bojarski T., Nazar K., Nowosad A., Szwarczyk M. (red.), Lublin 2006.
- Hoc S., *Przestępstwa przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej*, [w:] *Prawo karne. Część ogólna, szczególna i wojskowa*, Dukiet-Nagórska T. (red.), Warszawa 2012.
- Kardas P., *Przestępstwa przeciwko Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej*, [w:] *Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz do art. 117-277 k.k.*, Zoll A. (red.), Warszawa 2013.
- Kardas P., *Przestępstwa przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej*, [w:] *Kodeks karny. Część szczególna. Tom II. Komentarz do art. 117-211a*, Wróbel W., Zoll A. (red.), Warszawa 2017.
- Klączyńska N., *Komentarz do art. 134 Kodeksu karnego*, 2014, SIP Lex.
- Krajewski R., *Przestępstwo zamachu na życie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej*, [w:] *Prawne i gospodarcze podstawy bezpieczeństwa*, Kamosiński S., Kuczura T., Laskowska J. (red.), Bydgoszcz 2015.
- Krukowski A., *Zdrada dyplomatyczna*, [w:] *System Prawa Karnego*, t. 4, cz. 1, Ossolineum 1985.
- Kulesza J., *Przestępstwa przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej*, [w:] *Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz do art. 117-221*, Królikowski M., Zawłocki R. (red.), Warszawa 2013.
- Makowski W., *Zbrodnie Stanu*, Warszawa 1924.
- W. Makowski, *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 1933.
- Makarewicz J., *Kodeks karny z komentarzem*, Lwów 1938.
- Michalska-Warias A., *Przestępstwa przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej*, [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, Bojarski T. (red.), Warszawa 2012.
- Michalska-Warias A., [w:] Bojarski T., Michalska-Warias A., Piórkowska-Flieger J., Szwarczyk M., *Kodeks karny. Komentarz*, Bojarski T. (red.), Warszawa 2012.
- Marek A., *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2010.

⁴¹ A. Michalska-Warias, *Przestępstwa przeciwko...*, s. 310.

Peiper L., *Komentarz do Kodeksu karnego, Prawa o wykroczeniach, Przepisów wprowadzających obiete ustawy*, Kraków 1936.

Stefański R.A., *Prawo karne materialne. Część szczególna*, Warszawa 2009.

Sójka-Zielińska K., *Historia prawa*, Warszawa 2006.

Wiak K., *Ochrona Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w Kodeksie Karnym*, „Teki Komisji Prawniczej PAN Oddział w Lublinie” 2019, t. XII.

Wiak K., *Przestępstwa przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej*, [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, Grześkowiak A., Wiak K. (red.), Warszawa 2019.

Wojciechowska J., [w:] M. Flemming, M. Królikowski, B. Michalski, W. Radecki, R.A. Stefański, Warylewski J., Wojciechowska J., A. Wąsek, Wojciechowski J., *Kodeks karny. Część szczególna, t. I*, Wąsek A., Zawłocki R. (red.), Warszawa 2010.

Źródła prawa

Konwencja Ligi Narodów przyjęta w dniu 16 listopada 1937 r. w Genewie o zapobieganiu i zwalczaniu terroryzmu (została podpisana przez 24 państwa, jednak nigdy nie weszła w życie. Ratyfikowały ją tylko Indie).

Konwencja ONZ o zapobieganiu przestępstwom i karaniu sprawców przestępstw przeciwko osobom korzystającym z ochrony międzynarodowej, w tym przeciwko dyplomatom, sporządzona 14 grudnia 1973 r. w Nowym Jorku (Dz.U. z 1983 r. Nr 37, poz. 168).

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 lipca 1932 r. – Kodeks karny (Dz.U. Nr 60, poz. 571).

Konstytucja PRL z dnia 22 lipca 1952 r. (Dz.U. Nr 33, poz. 232).

Ustawa z dnia 19 kwietnia 1969 r. – Kodeks karny (Dz.U. Nr 13, poz. 94).

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2018 r. poz. 1600, ze zm).

Orzecznictwo

Wyrok TK z 6.07.2011 r., P 12/09, OTK ZU 2011/A, nr 6, poz. 51.

Wyrok SN z 27.01.1998 r., V KRN 366/97, OSNPG 1988, nr 8-9, poz. 76.

Wyrok SA w Lublinie z 6.06. 2011 r., II AKa 91/11, LEX nr 895936.

An attempt on the life of the President of the Republic of Poland

SUMMARY

The article addresses some issues related to a particular criminal law-based protection of the President of the Republic of Poland. In view thereof analyzed was art. 134 of the Penal Code which criminalizes any behavior aimed at attempting the life of the President of the Republic of Poland. As the Author has it, the keynote of this provision is, first of all, ensuring a particular criminal law-based protection of the Office of the President who plays the crucial role in guaranteeing the law and order as well as national security. One of the chief guarantor of a streamlined and undisturbed operation of the State organism is the President of the Republic of Poland, perceived not as a specific person but as a subject who personifies the Majesty of the Republic of Poland. An attempt on the life of the person who holds

the President's office may mean the inception of both internal and external destabilization of the country. At the same time, the Author of the article does not deny that the provision also strengthens the protection of life and health of that person, acknowledging, however, that this is an auxiliary subject matter of protection. Moreover, the author believes that the legislator ought to supplement the issues under analyzing in order to penalize any and all behaviors with attributes which imply the preparations for the crime – viz. an attempt on the life of the President of the Republic of Poland, as the authors of the penal code of 1932 did.

Keywords: President of the Republic of Poland, attempt, crime, office of the president, internal and external security, president's life, preparations for an attempt, destabilization of the state

